

Spis treści

Wstęp	9
Wykaz najważniejszych skrótów	10
I. PODSTAWOWE WYMAGANIA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY	
1. Prawo pracy	11
1.1. Obowiązujące źródła prawa	11
1.2. Źródła prawa pracy	11
1.3. Wewnątrzzakładowe źródła prawa pracy	12
1.4. Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy	13
1.5. Zasada uprzywilejowania pracownika	13
2. Prowadzenie dokumentacji pracowniczej	14
2.1. Dokumentowanie podjęcia pracy przez pracownika	14
2.2. Dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy oraz przebiegu zatrudnienia	14
2.3. Dokumenty związane z rozwiązaniem albo wygaśnięciem stosunku pracy oraz odpowiedzialnością pracownika	16
3. Badania lekarskie pracowników	17
3.1. Wstępne badania lekarskie	17
3.2. Okresowe i kontrolne badania lekarskie	17
3.3. Skierowanie na badania lekarskie	17
4. Szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy	18
5. Obiekty budowlane	22
5.1. Warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budynki	22
5.2. Oddawanie do użytku obiektów budowlanych	23
5.3. Utrzymanie obiektów budowlanych	24
5.4. Pomieszczenia higienicznosanitarne	26
5.4.1. <i>Wymagania dla pomieszczeń higienicznosanitarnych</i>	26
5.4.2. <i>Szatnie pracownicze</i>	26
5.4.3. <i>Umywalnie i pomieszczenia natryskowe</i>	27

Wymagania i ocena stanu bhp w zakładzie

5.4.4.	<i>Pomieszczenia do wypoczynku</i>	27
5.4.5.	<i>Ustępy</i>	28
5.4.6.	<i>Jadalnie</i>	28
5.4.7.	<i>Pomieszczenia do prania, odkażania, suszenia i odpylania odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej</i>	29
5.4.8.	<i>Pomieszczenia do ogrzewania się pracowników</i>	29
5.5.	Pomieszczenia magazynowe i składowanie materiałów	30
5.5.1.	<i>Pomieszczenia magazynowe zamknięte</i>	30
5.5.2.	<i>Magazynowanie na składowiskach otwartych, magazyny budowlane</i>	31
6.	Pomieszczenia pracy	31
6.1.	Wymagania techniczne – ogólne	32
6.2.	Oświetlenie	33
6.3.	Ogrzewanie i wentylacja	33
7.	Procesy pracy	34
7.1.	Wymagania ogólne	34
7.2.	Organizacja stanowisk pracy	34
8.	Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy – ocena ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy	36
8.1.	Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy	36
8.2.	Ocena ryzyka zawodowego występującego na stanowiskach pracy	37
8.2.1.	<i>Ryzyko zawodowe powodowane przez czynniki fizyczne</i>	38
8.2.2.	<i>Ryzyko zawodowe powodowane czynnikami chemicznymi</i>	43
8.2.3.	<i>Ryzyko zawodowe powodowane szkodliwymi czynnikami biologicznymi</i>	44
8.2.4.	<i>Ryzyko zawodowe powodowane obciążeniem układu mięśniowo-szkieletowego</i>	47
8.2.5.	<i>Ryzyko zawodowe powodowane występowaniem atmosfery wybuchowej</i>	48
8.2.6.	<i>Podstawowe definicje oceny ryzyka zawodowego</i>	48
8.2.7.	<i>Podstawowe cele oceny ryzyka zawodowego</i>	51
8.2.8.	<i>Przebieg oceny ryzyka zawodowego</i>	51
8.2.9.	<i>Informacje o ryzyku zawodowym występującym w pracy</i>	51

9.	Maszyny i inne urządzenia techniczne	54
9.1.	Zasadnicze wymogi budowy maszyn	54
9.2.	Ocena zgodności	55
9.2.1.	<i>Podstawy prawne</i>	55
9.2.2.	<i>Podstawowe definicje z zakresu ochrony zgodności</i>	56
9.3.	Bezpieczeństwo użytkowania maszyn – regulacje prawne	57
9.4.	Wzór książki kontroli maszyn i urządzeń	59
10.	Ergonomia w kształtowaniu warunków pracy	62
10.1.	Przepisy prawa dotyczące ergonomii	62
10.2.	Definicja ergonomii	62
10.3.	Kształtowanie ergonomicznych warunków pracy	62
11.	Dodatkowe kwalifikacje zawodowe pracowników	63
11.1.	Eksploatacja urządzeń, instalacji i sieci	64
11.2.	Obsługa i konserwacja urządzeń technicznych	65
11.3.	Obsługa maszyn i urządzeń do robót ziemnych, budowlanych i drogowych	67
11.4.	Kierowanie pojazdami w transporcie drogowym	67
11.5.	Transport wewnątrzzakładowy – obsługa wózków jezdniowych z napędem silnikowym	68
11.6.	Zabezpieczanie i usuwanie wyrobów zawierających azbest	69
11.7.	Wykonywanie prac spawalniczych	69
11.8.	Prace budowlane	70
11.9.	Prace z zakresu gospodarki leśnej	70
11.10.	Przewóz drogowy towarów niebezpiecznych	71
12.	Stanowiska pracy wyposażone w monitory ekranowe	72
12.1.	Akty prawne normujące bhp na stanowiskach pracy wyposażonych w monitory ekranowe	72
12.2.	Obowiązki w zakresie bhp pracodawców zatrudniających pracowników na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe	73
12.3.	Zapewnienie pracownikom okularów korygujących	73
12.4.	Czas pracy przy obsłudze monitora ekranowego	74
12.5.	Ocena warunków pracy na stanowiskach z monitorami ekranowymi	74

Wymagania i ocena stanu bhp w zakładzie

13.	Niebezpieczne i szkodliwe czynniki występujące w procesie pracy	75
13.1.	Klasyfikacja niebezpiecznych i szkodliwych czynników występujących w procesie pracy	75
13.2.	Obowiązki pracodawcy wynikające z przepisów w zakresie ograniczenia bądź likwidacji zagrożeń powodowanych niebezpiecznymi i szkodliwymi czynnikami	76
13.3.	Pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy	78
14.	Profilaktyczne posiłki i napoje	80
14.1.	Zapewnienie wody do picia	80
14.2.	Posiłki profilaktyczne	81
14.3.	Napoje w warunkach szczególnych	81
15.	Prace szczególnie niebezpieczne	82
15.1.	Rodzaje prac szczególnie niebezpiecznych	83
15.2.	Zasady bezpiecznego wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych	83
15.2.1.	<i>Roboty budowlane, rozbiórkowe, remontowe i montażowe prowadzone bez wstrzymania ruchu zakładu pracy lub jego części</i>	83
15.2.2.	<i>Prace w zbiornikach, kanałach, wewnątrz urządzeń technicznych i w innych niebezpiecznych przestrzeniach zamkniętych</i>	83
15.2.3.	<i>Prace przy użyciu materiałów niebezpiecznych</i>	85
15.2.4.	<i>Prace na wysokości</i>	87
16.	Transport wewnątrzzakładowy	91
16.1.	Transport ręczny	91
16.2.	Mechaniczny sposób przemieszczania materiałów	93
16.2.1.	<i>Drogi zakładowe</i>	93
16.2.2.	<i>Drogi transportowe oraz drogi komunikacyjne dla pieszych wewnątrz obiektów produkcyjnych i magazynowych</i>	94
17.	Środki ochrony indywidualnej	95
18.	Wypadki przy pracy i choroby zawodowe	98
18.1.	Wypadki przy pracy	98
18.2.	Obowiązki pracodawcy	99

18.3.	Powołanie zespołu powypadkowego	100
18.4.	Zabezpieczenie miejsca wypadku	100
18.5.	Obowiązki zespołu powypadkowego	101
18.6.	Protokół powypadkowy	102
18.7.	Rejestr wypadków przy pracy i statystyczna karta wypadku przy pracy	102
18.8.	Wypadek na terenie innego zakładu	103
18.9.	Wypadki w drodze do pracy lub z pracy	103
18.10.	Wypadki przy pracy ubezpieczonych z danego tytułu	104
18.11.	Choroby zawodowe	104
18.11.1.	<i>Pojęcie choroby zawodowej</i>	104
18.11.2.	<i>Tryb zgłaszania i orzekania o chorobie zawodowej</i>	105
18.11.3.	<i>Obowiązki pracodawcy</i>	106
18.11.4.	<i>Postępowanie odwoławcze w sprawach chorób zawodowych</i>	107
18.12.	Procedury przy ubieganiu się o uzyskanie świadczenia z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej	107
18.13.	Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	108
18.14.	Wypadki i choroby zawodowe powstałe w szczególnych okolicznościach	109
18.14.1.	<i>Wypadek w szczególnych okolicznościach</i>	109
18.14.2.	<i>Choroba zawodowa nabyta w szczególnych okolicznościach</i>	110
18.14.3.	<i>Świadczenia przysługujące z tytułu wypadku i choroby zawodowej</i>	110
18.14.4.	<i>Postępowanie w sprawie świadczeń</i>	111
19.	Ochrona przeciwpożarowa	111
19.1.	Podstawy prawne ochrony przeciwpożarowej	111
19.2.	Pojęcie ochrony przeciwpożarowej	111
19.3.	Obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej	112
19.4.	Wyposażenie w sprzęt gaśniczy	112
19.5.	Sposób rozmieszczania gaśnic	112
19.6.	Konserwacje gaśnic	113
19.7.	Drogi ewakuacji	113
19.8.	Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego	113
20.	Ochrona środowiska	115
21.	Zatrudnianie kobiet i młodocianych	116

Wymagania i ocena stanu bhp w zakładzie

21.1.	Ochrona pracy kobiet	116
21.2.	Uprawnienia związane z rodzicielstwem	117
21.3.	Zatrudnianie młodocianych	119
22.	Zasady współdziałania i koordynacji robót przy równoczesnym wykonywaniu prac w zakładzie przez różne podmioty gospodarcze	120
23.	Zapewnienie bhp w stosunkach pozapracowniczych	120
23.1.	Umowy cywilnoprawne	120
23.2.	Działalność gospodarcza na własny rachunek	122
23.3.	Osoby niebiorące udziału w procesie pracy	123
24.	Organy nadzoru nad warunkami pracy	123
24.1.	Państwowa Inspekcja Pracy (PIP)	123
24.2.	Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS)	124
24.3.	Administracja architektoniczno-budowlana i nadzór budowlany	125
24.4.	Państwowa Straż Pożarna (PSP)	127
24.5.	Urząd Dozoru Technicznego (UDT)	128
24.6.	Inspekcja Ochrony Środowiska (IOŚ)	128
24.7.	Nadzór górniczy – Urzędy górnicze	129
24.8.	Społeczna inspekcja pracy	129
II. OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY W ZAKŁADZIE		
25.	Podstawy prawne dokonywania oceny stanu bhp w zakładzie	130
26.	Dokumenty niezbędne do oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy	131
27.	Tematyka oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy	131
28.	Sposób wykonywania oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie	132
28.1.	Przykładowa lista kontrolna	132
28.2.	Część opisowa oceny stanu bhp	135
29.	Wzór oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie	135
Literatura		138